

Sygn. akt I AGa 244/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Zwierzyńska (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Rybicka – Pakuła SA Piotr Daniszewski
Protokolant:	stażysta Mariusz Neumann

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2020 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w Komornikach przeciwko A. A.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 15 kwietnia 2019 r. sygn. akt IX GC 8/19

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Piotr Daniszewski SSA Małgorzata Zwierzyńska SSA Małgorzata Rybicka – Pakuła

Sygn. akt I AGa 244/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2019 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki Komandytowej w Komornikach przeciwko A. A. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 115.809,68 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10 września 2018 r. do dnia zapłaty, a także kwotę 11.208,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Pozwana jest prezesem zarządu dłużnej spółki (...) Sp. z o.o. w G.. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G., do Krajowego Rejestru Sądowego wpisana została w dniu 4 marca 2013 roku pod numer KRS (...).

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa jest następcą prawnym spółki cywilnej (...) cywilna A. J. (1), A. J. (2) w P..

W miesiącach kwietniu i maju 2015 roku spółka cywilna (...), A. J. (2) wykonała na zlecenie usługi przewozu towarów. W związku z brakiem zapłaty wynagrodzenia wspólnicy wnieśli pozwy o zapłatę przeciwko (...) Sp. z o.o.

W dniu 23 marca 2015 roku Sąd Rejonowy (...) w P. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym nakazujący dłużnej Spółce, aby ta zapłaciła na rzecz wierzyciela kwotę 33.846,19 zł oraz kwotę 2.840,25 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. W dniu 24 czerwca 2015 roku Sąd Rejonowy (...) w P. wydał wyrok w sprawie IX GC 340/15/7, zasądzając od pozwanej spółki kwotę 37.414,13 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kwotę 4.288 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W dniu 22 września 2016 roku Sąd Rejonowy (...) w P. wydał wyrok w sprawie IX GC 292/16 zasądzający od pozwanej spółki kwotę 6.164,51 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kwotę 1.467 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy (...) w P. w dniu 15 lutego 2016 roku postanowieniem wydanym w sprawie II Co 4164/15 nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu tytułowi egzekucyjnemu - nakazowi zapłaty w postępowaniu upominawczym referendarza sądowego Sądu Rejonowego (...) w P. z dnia 23 marca 2015 roku w sprawie IX GNc 1375/15 przeciwko dłużnej Spółce na rzecz powoda.

Przeciwko Spółce powód prowadził postępowania egzekucyjne, które toczyły się pod sygnaturami Km (...), (...) i Km (...). Zostały one jednak w dniu 30 czerwca 2017 roku umorzone wobec bezskuteczności egzekucji i braku majątku spółki. W dniu 9 sierpnia 2018 roku oraz w dniu 10 sierpnia 2018 powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 115.809,68 zł, jednak należność nie została zapłacona.

W dniu 19 września 2018 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. Pozwana prawidłowo w terminie wniosła sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty domagając się oddalenia powództwa w całości. Pozwana wskazała, że zarząd pozwanej spółki w dniu 19 października 2018 roku podjął uchwałę w przedmiocie restrukturyzacji spółki. Wniosek złożony został w dniu 22 października 2018 roku do Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ w Gdańsku. Czasem właściwym według pozwanej, do podjęcia działań restrukturyzacyjno – naprawczych lub upadłościowych był październik 2018 roku, również przez fakt, że uiszczala wtedy należności na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Stan faktyczny niniejszej sprawy Sąd I instancji ustalił na podstawie twierdzeń stron w zakresie, w jakim nie były one kwestionowane przez drugą stronę oraz dokumentów przedłożonych przez powoda, które nie zostały ani skutecznie zakwestionowane, ani skutecznie podważone przez pozwaną.

Sąd I instancji pominął wniosek pozwanej o zwrócenie się przez Sąd I instancji o akta postępowania restrukturyzacyjnego (...) Sp. z o.o. W ocenie Sądu meriti pozwana jako członek zarządu Spółki ma dostęp do akt postępowania restrukturyzacyjnego, którego sygnatury nawet nie wskazała, zatem nic nie stało na przeszkodzie, a przynajmniej pozwana takiej okoliczności nie podnosiła, by pozwana takie dokumenty przedłożyła w sprawie. Pozwana nie przedstawiła dowodów na poparcie swoich twierdzeń.

Sąd I instancji oparł się na twierdzeniach powoda, bowiem znalazły one potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym tj. dokumentach zaferowanych przez powoda. Pozwana nie zakwestionowała twierdzeń powoda, zatem Sąd meriti, mając na uwadze wynik całej sprawy, uznał je za przyznane. Zdaniem Sądu I instancji pozwana nie podniosła skutecznie żadnej z przesłanek egzoneracyjnych z art. 299 § 2 lub 4 k.s.h.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana zaskarżając go w całości. W uzasadnieniu apelacji pozwana podniosła, że Sąd I instancji błędnie uznał, jakoby pozwana ponosi odpowiedzialność za zobowiązania spółki (...) jako członek zarządu w sytuacji, gdy:

- pozwana podjęła uchwałę na posiedzeniu zarządu o postawieniu dłużnej spółki w stan upadłości przed wytoczeniem przez powoda powództwa, tak więc złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki nastąpi z dochowaniem terminu, a także podjęła działania wewnątrz spółki, by we właściwym terminie spółka wywiązała się z obowiązku wniesienia właściwego wniosku, a tym samym pozwana winna być zwolniona z odpowiedzialności za zobowiązania spółki (spełniła przesłanki egzoneracyjne z art. 299 k.s.h.);

- Sąd I instancji nie zwrócił się do pozwanej celem wyjaśnienia okoliczności związanych ze złożonym wnioskiem o upadłość spółki, co miało by wpływ na wynik postępowania.

Mając na uwadze powyższe pozwana wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa oraz obciążenie powoda kosztami postępowania.

Jednocześnie pismem z dnia 24 czerwca 2019 roku pozwana wniosła o zawieszenie niniejszego postępowania z uwagi na toczące się postępowanie upadłościowe (...) Sp. z o. o. przed Sądem Rejonowym Gdańsk-Północ w Gdańsku pod sygn. akt VI GU 505/19.

Pismem z dnia 27 sierpnia 2019 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku zwrócił się do Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku o udzielenie informacji, czy w sprawie VI GU 505/19 została ogłoszona upadłość dłużnika A. A..

Pismem z dnia 8 października 2019 roku Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku poinformował, że pod wskazaną sygnaturą została zarejestrowana sprawa o ogłoszenie upadłości innego podmiotu, nadto, że do wskazanego Sądu nie wpłynęła sprawa o ogłoszenie upadłości A. A..

W odpowiedzi na apelację powód wniosł o oddalenie apelacji pozwanej w całości, a także zasądzenie od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Sąd oddalił wniosek o zawieszenie postępowania apelacyjnego, gdyż z ustaleń Sądu Okręgowego wynikało, że mimo twierdzeń pozwanej z jej pisma z dnia 24 czerwca 2019 r. nie zostało skutecznie zainicjowane postępowanie w przedmiocie upadłości spółki (...). Okoliczności tej nie potwierdziły również ustalenia poczynione dodatkowo samodzielnie przez Sąd Odwoławczy - mianowicie z informacji nadesłanych przez Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku wynikało, że w sprawie tego Sądu pod sygn. VI Gu 505/19 dotyczącej wspomnianej spółki nastąpił faktyczny zwrot wniosku (k. 218).

Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji, co tym samym zwalnia od obowiązku ich ponownego przytaczania. Podziela także dokonaną przez Sąd meriti ocenę materiału dowodowego, na podstawie której dokonał wiążących ustaleń faktycznych, a także podziela prawidłową ich subsumcję i ocenę prawną.

Sąd I instancji ustalił stan faktyczny sprawy na podstawie oświadczeń stron w takim zakresie, w jakim nie były one kwestionowane przez drugą stronę oraz odnalazły potwierdzenie w zaoferowanych dowodach, w szczególności dokumentach przedstawionych przez stronę powodową. Istotne jest, iż pozwana nie przedstawiła istotnych dla rozstrzygnięcia dowodów na okoliczności mogące zwolnić ją od odpowiedzialności subsydiarnej jako członka zarządu

za zobowiązania Spółki, mimo iż to właśnie na niej spoczywał ciężar udowodnienia ewentualnego wystąpienia przesłanek egzoneracyjnych z art. 299 § 2 lub 4 k.s.h.

Słusznie wskazał Sąd I instancji na zasadę kontrydiktoryjności w procesie cywilnym, zgodnie z którą to na stronach procesu spoczywa obowiązek udowodnienia swoich twierdzeń. Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu mającego istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Artykuł 299 k.s.h. statuuje jedną pozytywną i trzy negatywne przesłanki odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Przesłankę pozytywną stanowi bezskuteczność egzekucji w stosunku do spółki z o.o., zaś na negatywne przesłanki składają się okoliczności zwalniające od odpowiedzialności za zobowiązania spółki, określone przez art. 299 § 2 k.s.h. Powód w sposób prawidłowy i skuteczny wykazał za pomocą przedstawionych dowodów z dokumentów, iż Spółka posiada zobowiązania wobec powoda oraz że egzekucja przeciwko dłużnej Spółce okazała się bezskuteczna, bowiem postępowania egzekucyjne zostały umorzone wskutek braku majątku Spółki nadającego się do egzekucji. Zgodnie przyjmuje się w orzecznictwie, że wystarczającym środkiem dowodowym, za pomocą którego wierzyciel może wykazać bezskuteczność egzekucji z majątku spółki przysługującej mu wierzytelności jest postanowienie komornika o umorzeniu postępowania (art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c.). Dokument ten stwierdza bowiem, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2011 r., IV CSK 335/10, Lex nr 784972). Pozwana nie zaprzeczyła twierdzeniom powoda, nie wykazywała w tym zakresie żadnej inicjatywy dowodowej zmierzającej do ustalenia odmiennych wniosków, zatem w ocenie Sądu Apelacyjnego należało na podstawie art. 230 k.p.c. uznać te fakty za przyznane.

Odpowiedzialność ukształtowana przez art. 299 § 1 k.s.h. służy interesowi wierzycieli i ma na celu ich ochronę, stanowiąc o zasadach i przesłankach odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w okolicznościach wskazanych w tym przepisie. Przesłanki egzoneracyjne określone w art. 299 § 2 k.s.h. mają na celu zrównoważenie sytuacji członków zarządu spółki z o.o. wobec wierzycieli, jeżeli mimo bezskuteczności egzekucji wobec spółki nie powinno się również do odpowiedzialności cywilnej pociągać tych osób, z przyczyn enumeratywnie wskazanych w powołanym przepisie. Przepis ten jest wyjątkiem od zasady odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h. i do nich należy wykazanie okoliczności zwalniającej ich z odpowiedzialności względem wierzycieli spółki. Oznacza to, że to pozwana powinna podnieść i wykazać w sposób skuteczny za pomocą wszelkich możliwych środków dowodowych przesłankę egzoneracyjną, czego zaniechała.

Skarżąca podnosi, że Sąd I instancji nie wykazał się należyłą inicjatywą dla udowodnienia wskazywanych przez nią twierdzeń, w tym że nie podjął stosownych działań dla ustalenia okoliczności wszczęcia postępowania upadłościowego (układowego) dłużnej Spółki. Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd meriti słusznie pominął wniosek pozwanej o zwrócenie się o akta postępowania restrukturyzacyjnego Spółki, bowiem Sąd rozstrzygający sprawę nie jest obowiązany do gromadzenia materiału dowodowego strony dla poparcia jej twierdzeń, a jedynie w sytuacjach wyjątkowych, gdy strona wykaże, że istnieje przeszkoda w samodzielnym pozyskaniu dowodu, Sąd może wydać stosowne postanowienia. Pozwana jako członek zarządu mogła samodzielnie pozyskać dokumentację dotyczącą Spółki, nadto, nie wykazała przed Sądem meriti, aby zachodziły jakiegokolwiek przeszkody w pozyskaniu wskazanego dowodu, nie wskazała nawet, że podjęła starania w jego uzyskaniu.

Poza powyższym pozwana nie wykazywała żadnej inicjatywy dowodowej, zatem należało uznać, że okoliczność skutecznego wniesienia we właściwym czasie stosownego wniosku o upadłość (bądź wszczęcia postępowania układowego) rzeczony Spółki nie została udowodniona, co potwierdzają także przytoczone wyżej ustalenia poczynione przez Sąd apelacyjny co do stanu sprawy VI Gu 505/19.

Nadto, uwolnienie się od odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 299 k.s.h. wymaga także wykazania, że stosowne wnioski zostały podjęte we właściwym czasie. Jak słusznie wskazał Sąd I instancji, nawet jeśli pozwana zaferowałaby dokumentację o wszczęciu stosownych postępowań, należałoby dodatkowo ustalić, czy nastąpiło to we właściwym czasie (art. 299 § 2 k.s.h.), tak chociażby powołać dowód z opinii biegłego, jako że wymagane są w tym zakresie wiadomości specjalne, na przykład poprzez dokonanie analizy dokumentacji księgowo-finansowej Spółki.

Pogląd taki znajduje oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który podkreśla, że rzeczą biegłego jest wskazanie okoliczności faktycznych związanych ze stanem finansowym Spółki: stanem majątku, spłacaniem zobowiązań, podjętymi działaniami naprawczymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 r., V CSK 211/10, Lex nr 738136).

W żadnym wypadku natomiast wspomniana ocena nie może być dokonywana poprzez subiektywne przekonanie członków zarządu o spodziewanej, przyszłej sytuacji finansowej spółki oraz kiedy majątek spółki jest niewystarczający na zaspokojenie długów. Chybiony jest zatem zarzut pozwanej, że podejmowane przez nią działania w celu postawienia Spółki w stan upadłości nastąpiły we właściwym czasie, bowiem Spółka wykonywała niektóre ze swoich zobowiązań do sierpnia 2018 roku. Kwestia ta jest irrelevantna dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, albowiem czasem właściwym do podjęcia stosownych działań w celu ochrony wierzycieli nie jest moment, w którym dłużnik całkowicie przestał spłacać swoje długi i nie ma majątku do ich zaspokojenia. Dłużna spółka dla ziszczenia się celów postępowania upadłościowego powinna dysponować jeszcze majątkiem dla co najmniej częściowego zaspokojenia wierzycieli w postępowaniu upadłościowym. Nadto, jak słusznie wskazuje powód, jeżeli dłużnik płaci tylko niektóre długi, by wywołać przekonanie, że jest w stanie spłacać je wszystkie, zachodzi sytuacja zaprzestania płacenia długów. Uzasadniać wszczęcie postępowania upadłościowego będzie już sytuacja, kiedy to dłużnik wprawdzie spłaca jeszcze niektóre długi, ale z uwagi na brak środków, uzasadnione jest przekonanie, że nie będzie w stanie zaspokoić wszystkich swoich wierzycieli (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 480/13, Lex nr 1496280).

Za chybiony należy uznać także zarzut pozwanej, że zachowany został czas właściwy na podjęcie stosownych działań, a także nie ponosi winy za ewentualne uchybienia, z uwagi na fakt, że pozwana jako członek zarządu dłużnej Spółki podjęła szereg działań wewnątrz Spółki, w tym wydała uchwałę o wniesieniu wniosku o ogłoszenie upadłości, bowiem ma to znaczenie jedynie wewnątrzorganizacyjne, zaś nie wpływa w żaden sposób na ziszczenie się przesłanek egzoneracyjnych z art. 299 § 2 k.s.h. Wskazana regulacja jasno precyzuje, że konieczne jest zgłoszenie wniosku do sądu. Poza tym, pozwana jako Prezes zarządu Spółki powinna dochować podwyższoną staranność w celu wszczęcia postępowania upadłościowego (układowego) przed sądem we właściwym do tego czasie, jako osoba pełniąca decydującą funkcję organu osoby prawnej prowadzącej działalność gospodarczą. Zwalnian z odpowiedzialności subsydiarnej na zasadzie braku winy jedynie taka sytuacja faktyczna, która rzeczywiście, obiektywnie uniemożliwia uczestniczenie w czynnościach zarządzania spółką. Pozwana powyższych okoliczności nie wykazała.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, a kosztach postępowania orzekł na mocy art. 98 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c., i art. 108 § 1 k.p.c. w związku z § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSA Piotr Daniszewski SSA Małgorzata Zwierzyńska SSA Małgorzata Rybicka – Pakuła